в-к „Култура" / 26.07.1996 г.

Long live British theatre!

Отродителско експозе

Дъ уест из дъ бест.

Джим Морисън

С любезната финансова помощ на фондация „Отворено общество" и европейския фонд „Калейдоскоп" най-неочаквано се озовах за около три седмици в Обединеното кралство по театрални дела. Още като видях летище „Хийтроу", съвсем без да искам, бях споходен от натрапчивия въпрос (който доскоро бях убеден, че Френската революция е решила веднъж завинаги), дали е по-добре човек да бъде гражданин, или пък е по-добре да бъде поданик. Вероятно всичко зависи от това на какво си гражданин и кому си поданик, но с очите си видях, че и поданството не е лишено от някои екстри.

Що се отнася до театъра, за пореден път се убедих, че някои могат, а други - не. Британците сякаш са от първите. Въпросът е ние от кои сме.

Школата за европейски режисьори е биенале, провеждащо се в Уест Йоркшир Плейхауз (просперираща нов театър на Лийдс). Организаторите са си поставили почти налудната задача да съберат на едно място около тридест млади професионални режисьори от цяла Европа и при това да очакват, че от цялата тази работа може да излезе нещо добро. Излезе, макар дори Роберт Стуруа, впечатлен от смелостта на предприятието, да го сравни с опит да се направи глутница от заклети вълци-единаци. Но вълците се срещнаха като вълци, а се разделиха като агнета. Това, разбира се, може би се дължи и на всеобщата атмосфера на благост, застилаща като пелена тоз лелеян остров и нежно приласкаваща те да издържиш без особена трудност както най-интересните (на Питър Селърс, на Стуруа, на Найджъл Осбърн, на Сисили Бери) ъркшопове, така и съвсем безотрадно досадните (няма да споменавам чии!). Обнадеждаващо е, че България бе представена от трима режисьори - Галин Стоев, Петър Тодоров и моя скромност (заменил Александър Морфов, който не можа да замине поради голяма ангажираност тук). За сравнение ще посоча, че Русия например имаше само един представител. Та срещата съвсем не беше безинтересна.

А иначе в Англия театърът е традиционно силен. Това никой никога не е оспорвал. Актьорите имат огромни заложби и потенциал и са крайно любопитни към алтернативни и непознати за тях самите провокации. Постоянната виталност на театралния процес се осигурява успешно от свободния пазар на всички видове творчески труд. За организация изобщо няма да говоря, защото трайно се натъжавам. Основният поток от театрални представления, направени с вкус, мярка и относително добър стил, дават възможност измежду тях да поникнат и неминуемо да ги надраснат, цветя с по-особен аромат като проектите на Чик Бай Джаул, Театр де комплисите, някои на Роял Корт Тиътър. Цялата тази спокойна идилия се развива във великолепни театрални пространства и, разбира се, се подчинява на строг, точен и ненарушим обществен ритуал (какъвто е правенето и гледането на театър там). Естествено, позорището има своите моди, според които днес е изгряла звездата на този или онзи, утре ще изгрее нечия друга, но има една фигура, която не просто се държи на мода, не дори просто е непоклатима от модите, а направо принуждава понятието мода да изглежда смешно, поставено редом с нея, и това е фигурата Брук. Независимо от това колко работи на Острова и дали въобще вече идва там, той така трайно се е заселил в идейния бекграунд (долу пуристите!), че сякаш оттам по неведоми пътища чертае смислозадаващите хоризонти на британското театроправене, въплъщава недостижимите му идеи фикс. Брук - слънцето на европейската режисура.

С отродителски поздрав: **Явор Гърдев**

British theatre is dead!

Пампоиш леско
изложение

С помощта на какъвто финансова институция и на една фондация, чието име не е уместно да споменавам точно тук, най-неочаквано се озовах за около три седмици в Обединеното кралство по театрални дела.

Още като видях летище „Хийтроу", си дадох сметка за всички предимущества на софийското летище. Докато едва (мъчеха се да си продаде бug на любезна) служителка от шизофренските служби със зле прикрита задник разлистване красноконжката ми пасторпица, аз с шурока усмивка, малко невалидно изгаждаща грозгдане камта ми зрдосм, надмогвах счуждено мъжните женесцрани подаяции, изнезадаци се краи мен, без дорп да бъдам уфосмоен с пробдка. „Чистите, задуждтеи!" - помислих. Що се отнасях до театъра, за подреден нъм се уведух, че какои могам, а друзи - не. С пуслкер бие моза да заадя, че бтиманиите себеем не са нърди ме. На въпроса ще от кои сме, сигурно сме в сестоя- ще да си отизодоите и сами.

Казвам, че бтиманският театър бъл праздуйционно силен. Понастоящем той е по-скоро праздуйционно, отпои от предстадения, доспитаци бъха на сатрдъ- емта. Всъщо в мях е професионално и сякаш надвя и едноберемнно с моба мъка отчаудъщо пъстично, ръ- тъшно и мъртво. Камдатма на праздуйцата безиоцаг- но сжче сокоберие на жизнения цинъс. Фъкатъм, че праздъамта на здрама са мъка жеазано уснаодени, познати и ясъ, сякъм поритъка всъщи да ъм се пре- доберъвам, да безазам сиоколно бъху предостадена- ма ъм сигурносм. Какъто казваше едън Чехов зерой: „В чъжбина всъщо отнадна е в нъяна комнатъщъ." Та и тератърт, и той сеземет от тъзи комнатъщъ, от- гадна е начъщъ какъвъ се ъска от него да бъде. Разбъра се, вечъ му е досъкъчъло да бъде точно тъда, но бъде ще себесино си изнъмвъ задъжъщъта. А до тъдъзъм с всякъкви мъкъда: от тъда да задъдъвъ до тъда да бъ- де ъкъшъен и съзен сощъзъен аженъ. Посъедъно е зъер- съки тонъзъдно спед тъдерено от ъкъзъзъщите здъма- мъзъи и режисъор тъм, косто зи пръди да иззъежъм и зодорям къто зъе предеезъзъдъи съзъжъщъи на сощъ- ъзъщите съзъжъи.

Е, разбъра се, тъмъзъм се тъж-тъм и бъзъзъщъи те- ъмръзъщъ себъщъ, но ако се дъзъзъма сътрана на бъзъ- те тостадъм само нъкои от недъзъдъзъщите бъзъфорди, радъобесесетно съзно ще нъзъзъ в тоъзъ на тосъедъи- ме. Друго, на коесто се отъкбъзе ъзъзъзъщъте да са ъа- ре, бе сътъмъзъмъзъно съзоъеене. Предразсъдък! Ко- фъ от базоъроднъта тъеъносм се предбъжъзе да се ъзъеъм по тъжъзъта съдъа на Тес от роъа Д'Бърбръ- (гостъа нъсъстъено предстадъене на Роъа Ескъедъжк Къмъзъи в Мъзъесетър), но дорп и нъй-бъзраестъзъта тъстъна тъбъзка бе заъа здрадъи сътоъесъки тозъидъ и се не токъфъртдъзе. Мъзъесетър съеъзъм не бедъм!

Хъзъно пъстъта в Лонъон тродъкъъта на „Мъръ Стъоърт" (Роъа Нетъъъ Тъетър) не без основъзъ е хъзъно пъстъ. Мъзъеъ Ютер в зъдъстъта роъа с чъроб- ъзъ се фъесъки ъкъетъ, и може би тъжъо тодъзи него, едъзстъесъзъ пъстъзъе контрастъзъе на зъзъдъдъзъта я остъскъзе онеъна мъзъестъесъ. В Лъдъс тъж бъхъ из- бъдъзъ от нъфтъзъзъта нъкъкбъ ъстъа на Лъон Осбър, но съзъзъе бомъкъзъ съзно се коъебъехъ бъзъ да я ъредъ- ъожъм на бъзъзъжъетъо нъ. Предъожъхъ я. Съредъзъхъ. Нъкой от режъсъорите не я бозъедъ. Ъзобъзъзно бъе остъзе ъкъзъорите нъзъдъзъм съзъ да я бозъзъредъм.

Отъдъхъх се ъзъко, когъзно в Лонъон в Лонъмър Ъъръхъ- ъз (прежъесъен ъзърък тъеъзъръ в Ъесъ Енд) бъдъх „Кръзъ на ъздъзъ" на Бекъ, къзно зъзъено нъдъзъм Бе- кем. Е, хъбъо бъе! Но тъж нъмъ да зобъра за него. Нъзъ хъбъзно не е предъзем на тъда ъзъожъене.

С приповдигнати поздрав: **Ивор Гърдев**